

„GENERAL WŁADYSŁAW ANDERS I JEGO ŻOŁNIERZE”
W 40. ROCZNICĘ ŚMIERCI GENERAŁA BRONI WŁADYSŁAWA ANDERSA (1892-1970)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Student Peterschki w Arén

1918 r. - Peterschki
Porządku Polskiego w Rosji

1925 r. - mapy w Woźnie

1919 r. - Sztab Główny Armii, Łódź

1934 r.

Władysław Anders urodził się 11 sierpnia 1892 r. w Błoniu koło Krosiniec. W 1910 r. ukończył Cesarską Szkołę Podchorążych Kawalerii. W czasie I wojny światowej walczył przeciwko Niemcom jako oficer dragonów, wyróżniając się odwagą oraz umiejętnościami dowódczymi.

W 1917 r. ukończył, z pierwszą lokatą, kurs Akademii Sztabu Generalnego w Petersburgu, za co otrzymał z rąk C cara Mikołaja II Złotą Szablę. W tym samym roku udało mu się dostać do tworzonoego na terenie Rosji, I Korpusu Polskiego gen. Józefa Dowbór-Muśnickiego. Po przymusowym rozbrojeniu i demobilizacji Korpusu, Anders wyjechał do Warszawy. Na wniosek gen. Dowbór-Muśnickiego został mianowany szefem sztabu

Armii Wielkopolskiej i brał udział w Powstaniu Wielkopolskim. Ponadto w wojnie polsko-bolszewickiej organizował i dowodził 15 Pułkiem Ułanów Wielkopolskich. Zarówno Pułk, jak i dowódca otrzymali od Marszałka Józefa Piłsudskiego Krzyż Srebrny Orderu Virtuti Militari.

W 1921 r. Anders został skierowany do francuskiej Wyższej Szkoły Wojennej, a po powrocie w 1924 r. został dyrektorem nauki na kursach wyższych dowódców. Następnie objął funkcję szefa sztabu w Inspektoracie Kawalerii Ministerstwa Spraw Wojskowych, a w listopadzie 1925 r. mianowano go Komendantem Wojskowym Miasta Stołecznego Warszawy.

Podczas zamachu majowego Anders stanął po stronie prezydenta Wojciechowskiego, pełniąc obowiązki szefa sztabu wojsk rządowych dowodzonych przez gen. Tadeusza Rozwadowskiego. Po zakończeniu walk i krótkim internowaniu, Marszałek Piłsudski biorąc pod uwagę jego kompetencje, powołał go w służbę czynnej i powierzył mu dowództwo 2 Samodzielnej Brygady Kawalerii w Brodach. W 1934 r. Anders otrzymał awans na generała brygady, a od 1937 r. dowodził Nowogródzką Brygadą Kawalerii.

Wielką pasją Andersa były konie, a on sam był znakomitym jeźdźcą. W 1925 r. podczas Międzynarodowego Konkursu Hipicznego kierował polską ekipą, która zdobyła Puchar Narodów i zajęła cztery pierwsze miejsca. Później tymi obcy był na Olimpiadzie w Amsterdamie w 1928 r., gdzie polska reprezentacja zajęła drugie miejsce w drużynowym konkursie skoków. Indywidualnie zajął trzecie miejsce w mistrzostwach armii w 1932 r.

„GENERAL WŁADYSŁAW ANDERS I JEGO ŻOŁNIERZE”

W 40. ROCZNICĘ ŚMIERCI GENERALA BRONI WŁADYSŁAWA ANDERSA (1892-1970)

1934 r. - po grze wojennej w Winiu

1934 r. - po grze wojennej w Winiu

Dr Jerzy S. Pomiegały

1942 r. - ZSRR

1942 r. - Irak

1946 r. - Blizki Wschód

Wiosna 1943 r. - Wschód

Dr Jerzy S. Pomiegały

Gen. Anders został w pierwszych dniach września 1939 r. ciężko ranny odłamkiem bomby lotniczej. Mimo to dalej dowodził brygadą, a od 12 września Grupą Operacyjną Kawalerii. Pod koniec września, w nocy połączycze z Sowiekami, został dwukrotnie ranny i dostał się do niewoli. Ponownie aresztowany przez NKWD podczas próby ucieczki, trafił do więzienia „Brigidki” we Lwowie. Następnie od lutego 1940 r. był więziony na Lubiance i Butyrkach.

Po podpisaniu układu Sikorski-Majski, na mocy amnestii Anders został zwolniony, po czym awansowano go do stopnia generała dywizji i mianowano dowódcą Armii Polskiej w ZSRR.

Organizacja Armii odbywała się w bardzo trudnych okolicznościach. Panowały bardzo surowe warunki atmosferyczne, a władze sowieckie utrudniały osiągnięcie gotowości bojowej. Do punktów zbornych, prócz osób zdolnych do służby wojskowej, napływała także ludność cywilna, dla których wojsko było jedynym ratunkiem przed głodem i śmiercią. Stałe pogarszająca się sytuacja Polaków, wrogie nastawienie władz sowieckich oraz brak wyżywienia, co stało się z ołecernami przetrzymywanyimi w Kozelsku, Ostaszkowie i Starobielsku, spowodowały podjęcie decyzji o ewakuacji Armii na terytorium dzisiejszego Iraku. 12 września 1942 r. powstała Armia Polska na Wschodzie, w skład której weszły dodatkowe formacje stacjonujące na Bliskim Wschodzie. Podległe Andersowi oddziały zostały przesunięte na teren Iraku. W lipcu 1943 r. wydzielono II Korpus Polski, który miesiąc później przeniesiono do Palestyny. Tam odbyły się wielkie ćwiczenia mające na celu ocenę sprawności polskiego wojska przed włączeniem go do działań w Europie.

„Mają teraz zniszczyć nas, więc są okładani i przegni. Ale to może szybko przemijać. Będą okropnie, będą ciężko. W jednym i w drugim wypadku nasza sprawa znów znajdzie się w impasie. Maszyny bardzo się spieszają. Maszyny się targają i szwają. Maszyny ratować naszą ludność”

Władysław Anders, Bez ostatniego rozdziału, Wspomnienia z lat 1935-1946

„GENERAL WŁADYSŁAW ANDERS I JEGO ŻOŁNIERZE”
W 40. ROCZNICĘ ŚMIERCI GENERALA BRONI WŁADYSŁAWA ANDERSA (1892-1970)

1945 r. - Predappia, dekadacja gen. M. Clarka
Krzyżem Orderu Wojennego Virtuti Militari

1945 r. - gen. Wł. Anders, w otoczeniu: gen. B. Duda, gen. Z. Bohusz-Szyszko, gen. H. Clark

W listopadzie 1943 r. rozpoczęto przetransportowywanie II Korpusu do Egiptu, a następnie do Włoch, gdzie wszedł w skład 8 Armii Brytyjskiej.

Głównym celem operacyjnym aliantów w tym czasie było zdobycie Rzymu. Przeszkodą w realizacji tego celu był masyw górski Monte Cassino ze stojącym tam klasztorem benedyktynów. Pod koniec marca 1944 r. zapadła decyzja, iż to trudne zadanie przypadnie Polakom. Bitwa o Monte Cassino zakończyła się spektakularnym sukcesem gen. Andersa i jego żołnierzy. Polskie wojsko było na ustach całego świata zadając kłam sowieckiej propagandzie, jakoby Polacy nie chcieli się bić z Niemcami.

Kolejnymi ważnymi punktami na szlaku zwycięstw II Korpusu było zdobycie miasteczka Piedimonte, a następnie Ankonę i Pesaro. Później żołnierze gen. Andersa kontynuowali walki w trudnych terenach Apenin Emiliańskich. Szlak bojowy II Korpusu zakończył się 21 kwietnia 1945 r. zdobyciem Bolonii.

1940/1945 r. - Włochy, żołnierze z Właszczańską Dywizją Pancerną

1946 r. - Włochy

Sam Anders w okresie od 26 lutego do 21 czerwca 1945 r. pełnił obowiązki Naczelnego Wodza, w zastępstwie przebywającego w niewoli gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego. Potem wrócił do Włoch, aby z końcem października 1946 r., wraz z ostatnim transportem wojsk II Korpusu dostać się na Wyspy Brytyjskie

W listopadzie 1946 r. gen. Anders został powołany przez władze polskie na emigracji na stanowisko Naczelnego Wodza i Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych.

„GENERAL WŁADYSŁAW ANDERS I JEGO ŻOŁNIERZE”
W 40. ROCZNICĘ ŚMIERCI GENERALA BRONI WŁADYSŁAWA ANDERSA (1892-1970)

Ordery i Odznaczenia

Polska

Order Orła Białego – w 1915 r. (już nie żył)
Krzyż Komandorski Orderu Wojennego Virtuti Militari (II klasa)
Krzyż Kawalerski Orderu Wojennego Virtuti Militari (II klasa)
Krzyż Złoty Orderu Wojennego Virtuti Militari (II klasa)
Krzyż Srebrny Orderu Wojennego Virtuti Militari (II klasa)
Krzyż Komandorski Orderu Polonia Restituta (II klasa)
Krzyż Oficerski Orderu Polonia Restituta (II klasa)
Krzyż Niepodległości
Krzyż Walecznych 1918-1921 (czterokrotnie)
Krzyż Walecznych 1939-1945 (czterokrotnie)
Złoty Krzyż Zasługi z Pięcioma (czterokrotnie)
Medal Wojny (czterokrotnie)
Medal Pamiątkowy w wojnie 1918-1921
Medal 23 Lata Wolności w Niepodległości
Medal 3 Ręce
Medal w Długoletnią Służbę (dwukrotnie)
Medal w Długoletnią Służbę (dwukrotnie)
Krzyż Pamiątkowy Nowej Ławicy
Krzyż Armii Krajowej

Wielka Brytania

Komandor of The Order of the Bath
1939/41 Star
Judy Star
Jeferson Medal
War Medal

Stany Zjednoczone

Legion of Merit
Order of Lafayette

Francja

Legion of Honour (II klasa)
Croix de Guerre avec Palmes
Nobilité honorifique

Włochy

Ordero del S.S. Maurizio e Lazzaro (II klasa)
Croix de Guerre di Brava Militare

Jugosławia

Krzyż Komandorski Orderu Św. Sawa

Zakon Maltański

Cross of Merit del Sovrano Militare Ordine di Malta

Portcja

Order Goazki „Imperyal” (II klasa)

Czechosłowacja

Order Białego Lwa (Krzyż Oficerski)

Rosja (1914-1917)

Order Św. Jerzego
Order św. Władysława z Pięcioma
Order św. Anny z Pięcioma (IX, X, XI, II klasa)
Order św. Szymona z Pięcioma (II i III klasa)

1966 r. - odebranie sztandarów pahlowych Orderem Virtuti Militari

1967 r. - decyzji Stowarzyszenia Polaków Polskich

lata 50-te

Gen. Anders był jednym z najwybitniejszych polskich żołnierzy i dowódców, a w ciągu całej kariery był osiemkrotnie ranny. O sile jego odwagi i umiejętności świadczą wyróżnienia honorowe.

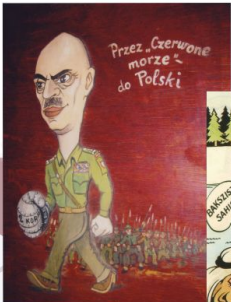
Po zakończeniu II wojny światowej aktywnie działał w strukturach polskiej emigracji, wśród której cieszył się wielce docenionym autorytetem i szacunkiem. Aktywnie działał na rzecz Polaków zamieszkających poza granicami kraju.

Jeszcze przed powrotem z Włoch podjął decyzję o utworzeniu w Rzymie Polskiego Instytutu Literackiego pod kierownictwem Jerzego Giedroycia. Dodatkowo współtworzył Skarb Narodowy, czyli dobrowolnie opodatkowane się polskiej emigracji, w celu zabezpieczenia działalności niepodległościowej. Ponadto przejął Polską Matczyńską Szkołę, przewodniczył Polskiej Fundacji Kulturalnej, a po rozłamie w polskich władzach emigracyjnych był członkiem Rady Irzecz.

We wrześniu 1946 r. został przez komunistyczne władze pozbawiony obywatelstwa polskiego. W okresie stalinowskim był nadzieją na zmianę losu Polski, czego wyrazem były hasła wypisywane na regatkach miast: „Jędy wujcie na białym koniu generał Anders!”. W 1963 r. komunistyczna bezpieka założyła sprawę operacyjną rozpracowania o kryptonimie „Watażka”. W jej uzasadnieniu określono Andersa jako „wybitnie wrogi jednostkę” prowadzącą dywersyjną działalność przeciwko PRL.

Gen. Władysław Anders zmarł 12 maja 1970 r. w 26. rocznicę bitwy o Monte Cassino.

„GENERAL WŁADYSŁAW ANDERS I JEGO ŻOŁNIERZE”
W 40. ROCZNICĘ ŚMIERCI GENERALA BRONI WŁADYSŁAWA ANDERSA (1892-1970)

INACZEJ

Wojenne losy żołnierzy Andersa, pomimo ich tragicznego wymiaru, inspirowały również karykaturzystów m. in. Mieczysława Kaczyńskiego - jego rysunki ukazywały się w „Gościu Karpackim” (komunikat Pułku Ułanów Karpackich).

Całość zebrano i opublikowano w 1969 r. jako „Dzieje 2-go Korpusu... inaczej”

„GENERAL WŁADYSŁAW ANDERS I JEGO ŻOŁNIERZE”
W 40. ROCZNICĘ ŚMIERCI GENERALA BRONI WŁADYSŁAWA ANDERSA (1892-1970)